

העולם הזה

אתה מתלבט.

אתה כותב: "נולדתי וגדלתי בקיבוץ של השומר הצעיר. אני נאמן לתנועה. לא יעלה על דעתי לבגוד בה."

"יחד עם זאת אני קורא מזה שנים את העולם הזה, ולעיתים קרובות מזדהה אני עם עמדתו יותר מאשר עם עמדת בטאון מפלגתי. לעיתים קרובות אני מרגיש שמפ"ם היא לא בסדר, שהיא לא לוחמת כמו שהיא צריכה ללחום."

"כמוני מרגישים הרבה בנים ובנות בקי-בוצים, אבל איך אנחנו יכולים להצביע בעד כוח חדש, מבלי שנהיה בלתי-נאמנים (בעיני עצמנו, לפחות) להתי' שאנחנו משי-תייכים אליו?"

הבה וננסה, עוזי, לבדוק את הי-דברים ביחד.

***

ב צדק אמרת במכתבך הארוך שיש דמי יון ניכר בין כמה משאיפות-היסוד שלנו ושל תנועתך.

השאיפה לשלום במרחב, למדיניות-חוץ עצ-מאית וניטראלית, לביטול המימשל הצבאי, למיגור הכפייה הדתית — כל אלה משר-תפים לכולנו. הם הפגישו אותנו לאיפעם בעבר, והם יפגישו אותנו בעתיד. יש גם הבדלים בין תפיסותינו בענייני-יסוד. אך אני מוכן לפסוח עליהם לצורכי-הוויכוח שלנו. נניח שאנחנו רוצים באותם הדברים בדיוק.

כמה ההבדל?

ההבדל הוא בכוננות להילחם מלחמה של ממש, ללכת עד הסוף.

אם תרצה: ההבדל הוא בין קו-מנר, המוכן לפעול כשהוא בודד ומנותק, הרחוק בתוך שטח אויב — ובין צבא מפורבל, בעל אפי-סנאות ושק"ם, הזז רק בקושי, בי-כבישים הסלולים.

הרי לזה אתה מתכוון, בעצם, כשאתה אומר שמפ"ם היא "לא בסדר".

***

קח, לדוגמא, את הכפייה הדתית. האם ישען מישהו כי מפ"ם לחמה בה אי-פעם ברצינות הדרושה?

נכון, היא נתנה די לליגה למניעת הכפייה הדתית. היא השתתפה בהפגנה אחת (בלתי-מוצלחת, לרוע המול, בגלל אופייה הפרובר-קטיבי) במאה-שערים. כמה זוגות נישאו בקיבוצים בטכס בלתי-דתית.

אבל האם זוהי מלחמה של ממש? האם היא ממצה את כוחה ויכולתה של תנועה בעלת עשרות קיבוצים, בעלת אלפי בני-נוער טובים, בעלת קרוב ל-100 אלף מצביעים?

ההתקומות המכרעת של הכפייה הדתית אירעה בעת כהונת הכנסת השלישית. לא במיקרה אירעה, אלא על-יפי הסכם סודי, שוחתם 1955. הצטרפות הדתיים לקואליציה, בנובמבר 1955. מפ"ם היתה שותפת לקו-אליציה זו — ועליה חלה מלוא האחריות להסכם סודי זה.

זוהי עובדה מצערת. מצערת עוד יותר העובדה כי לא היה שום צורך בכניעה השאית זו לי-דתיים. כי גם בלי הדתיים היה לקואליציה, הפועלית או רוב גדול של 69 מנדאטים בכנסת!

מדוי השלימה מפ"ם עם כניעה זו? מפני שהיא רצתה להיות "בפנים", כמעט בכל מחיר. גם במחיר אותו הסכם מחפיר. ונזכור, דרך אגב, שזאת היתה אותה קואליציה שביצעה את מיבצע-סיני, תוך קנוניה חשאית עם הקולוניאליזם הצרפתי והבריטי.

המיבצע הוכן מאחורי גבה של מפ"ם, אך מפ"ם לא יצאה מן הקואליציה — לא לפני המיבצע,

לא בעת המיבצע, וגם לא למח-רתו. בצורה בלתי-מוכנת לגמרי היא קיבלה על עצמה את האח-יות למעשה המחריד ביותר שי-בוצע איפעם עלידו ממשלה ישי-ראלית.

***

אפשר להאריך ברשימה זו. אוכיר רק כמה דוגמות. לא כדי לקנטר, אלא כדי שנוכל לנתח את הדברים ולהסיק מסקנה. **היו מיקרים בהם הלכנו בראש, ומפ"ם באה אחרינו. באיחור ובי-קושי, אך באה.**

למשל: פרשת הארנוציק כהן. איש מפ"ם נאשם, על-יפי חוקתועבה שנתקבל שנה לפני כן בעזרת מפ"ם.

למחרת המאסר, גימגמו בטאוני מפ"ם ר-מנהיגיה. הם לא אמרו שזו פרובוקציה, שזו האשמת-זדון של מנגנון-החושך הבך-גוריוני. העולם הזה אמר זאת, ביום 12.11.58, בפירוש ובפה מלא. הוא הכתיר את כתבתו במילים: "פשע, עלילה או קנוניה מפלגתית?" הוא הסתכן. הוא העז. הוא התגרה בש"ב. ורק אז, בעיקבות קפיצתנו הנחשונת, הלכו גם ראשי מפ"ם בדרך זו. **היו גם מיקרים אחרים, בהם הלכנו בראש — ומפ"ם לא באה בעיקבותינו.**

למשל: לפני שש שנים פנו אלינו בחו"ל ראשי ממשלת אלגיריה בגולה וביקשו שי-נקים ועד ישראלי למען אלגיריה החופשית. הם היו מעוניינים בכך מפני שרצו להשיע על דעת-הקהל היהודית באמריקה, וגם על יהודי אלגיריה עצמה, אותם ניסו שליחי מפא"י וחרות לפתות להצטרף לאו-אה-אס.

ראינו בכך הזדמנות היסטורית. אין כל ספק שאילו קם אז ועד ישראלי גדול, בעל יכולת-ביצוע, שקולו היה מהדהד בעולם כולו ובעולם הערבי כפרט — היינו יוצרים קשרי-ברזל של ידידות בין ישראל לאל-גיריה, ודגל ישראל היה מתנופף כיום מעל בניין השגרירות בבירה ערבית אחת. (וגם שניה ושלישית, כי תוניסיה ולבנון היו הולכות בעיקבות אלגיריה.)

פנינו לראשי מפ"ם. התחננו כמעט על ברכינו שיצטרפו ליוזמה. היינו מוכנים שי-יקחו את היוזמה כולה לידיהם, שתהיה כולה שלהם. שיקימו ועד בלעדיו.

התשובה היתה שלילית. מדוע? מפני שמפ"ם היתה בקואליציה הפרוצרפתית, השותפת לאו-אה-אס, ויוזמה כזאת היתה בהכרח מביאה לפילוקה משם.

נשארנו לבד. עשינו מעט. זה לא הספיק. ועתה נמנית גם אלגיריה עם אויבנו.

***

ידימה לי שהדוגמא הבולטת ביותר, הי-חשובה ביותר, היא מקומה של מפ"ם במלחמה לביטול המימשל הצבאי.

מפ"ם התנגדה תמיד למימשל. בכנות וכיושר. אך האם היא תו-כל לשים את ידה על הלב ולומר: עשיתי דיי?

אנחנו, שיינו בודדים וחלשים, ללא עורך ציבורי מאורגן, הקמנו את הוועד היהודי-ערבי לביטול המימשל הצבאי. ביכולתנו הי-דלה ערכנו כמה הפגנות. ערב ההצבעה הי-אחרונה בכנסת הקמנו את ירושלים על רגליה ויצרנו אחירה של ערבה-כרעה בי-בירה.

איפה היתה מפ"ם? צעירה, בקיבוצים ובכפרים, נכספו לפעולה. לבסוף נשלחו לצייר סיסמות על הכבישים. זה היה טוב, וגם חשוב. **אך האם זהו באמת הכל שי-כ-לה מפלגה בעלת משאבים אנו-שיים ובכלליים עצומים כאלה לי-עשות בעניני יסודי של מצפון? בענין כה עקרוני, הנוגע לעצם דמות מדינתנו, היה צורך במסעים של מרי והתי-**

נגדות פאסיבית, נוסח מארטין לותר קינג. אורי דייוויס הסיק את המסקנה ונתן את האות. רבים מאיתנו — גם אנשים הי-רחוקים מכל מאבק, שמצאו להם מאז מקום נוח באת"א — הלכו בעיקבותיו. אבל מפ"ם התנגדה לכך, והביאה לשיתוק המסע כולו.

(ואין זה מיקרה, עוזי, שנפגשנו לראשונה דחקא בעת המסע לשטח 9, וכי אתה באת בניגוד להוראות מפלגתך.) אם כיום נפערה תהום הרת-שוואה בין עיברים וערבים בארץ, עד כי אפילו במק"י לא יכלו עוד לשבת יחד — מי אשם בכך?

למחרת המאסר, גימגמו בטאוני מפ"ם ר-מנהיגיה. הם לא אמרו שזו פרובוקציה, שזו האשמת-זדון של מנגנון-החושך הבך-גוריוני. העולם הזה אמר זאת, ביום 12.11.58, בפירוש ובפה מלא. הוא הכתיר את כתבתו במילים: "פשע, עלילה או קנוניה מפלגתית?" הוא הסתכן. הוא העז. הוא התגרה בש"ב. ורק אז, בעיקבות קפיצתנו הנחשונת, הלכו גם ראשי מפ"ם בדרך זו. **היו גם מיקרים אחרים, בהם הלכנו בראש — ומפ"ם לא באה בעיקבותינו.**

למשל: לפני שש שנים פנו אלינו בחו"ל ראשי ממשלת אלגיריה בגולה וביקשו שי-נקים ועד ישראלי למען אלגיריה החופשית. הם היו מעוניינים בכך מפני שרצו להשיע על דעת-הקהל היהודית באמריקה, וגם על יהודי אלגיריה עצמה, אותם ניסו שליחי מפא"י וחרות לפתות להצטרף לאו-אה-אס.

ראינו בכך הזדמנות היסטורית. אין כל ספק שאילו קם אז ועד ישראלי גדול, בעל יכולת-ביצוע, שקולו היה מהדהד בעולם כולו ובעולם הערבי כפרט — היינו יוצרים קשרי-ברזל של ידידות בין ישראל לאל-גיריה, ודגל ישראל היה מתנופף כיום מעל בניין השגרירות בבירה ערבית אחת. (וגם שניה ושלישית, כי תוניסיה ולבנון היו הולכות בעיקבות אלגיריה.)

פנינו לראשי מפ"ם. התחננו כמעט על ברכינו שיצטרפו ליוזמה. היינו מוכנים שי-יקחו את היוזמה כולה לידיהם, שתהיה כולה שלהם. שיקימו ועד בלעדיו.

התשובה היתה שלילית. מדוע? מפני שמפ"ם היתה בקואליציה הפרוצרפתית, השותפת לאו-אה-אס, ויוזמה כזאת היתה בהכרח מביאה לפילוקה משם.

נשארנו לבד. עשינו מעט. זה לא הספיק. ועתה נמנית גם אלגיריה עם אויבנו.

ידימה לי שהדוגמא הבולטת ביותר, הי-חשובה ביותר, היא מקומה של מפ"ם במלחמה לביטול המימשל הצבאי.

מפ"ם התנגדה תמיד למימשל. בכנות וכיושר. אך האם היא תו-כל לשים את ידה על הלב ולומר: עשיתי דיי?

אנחנו, שיינו בודדים וחלשים, ללא עורך ציבורי מאורגן, הקמנו את הוועד היהודי-ערבי לביטול המימשל הצבאי. ביכולתנו הי-דלה ערכנו כמה הפגנות. ערב ההצבעה הי-אחרונה בכנסת הקמנו את ירושלים על רגליה ויצרנו אחירה של ערבה-כרעה בי-בירה.

איפה היתה מפ"ם? צעירה, בקיבוצים ובכפרים, נכספו לפעולה. לבסוף נשלחו לצייר סיסמות על הכבישים. זה היה טוב, וגם חשוב. **אך האם זהו באמת הכל שי-כ-לה מפלגה בעלת משאבים אנו-שיים ובכלליים עצומים כאלה לי-עשות בעניני יסודי של מצפון? בענין כה עקרוני, הנוגע לעצם דמות מדינתנו, היה צורך במסעים של מרי והתי-**

אך הרי מערכה מוצלחת בכנסת יכולה

להיות רק חוצאה וסיכום למאבק מוצלח בי-רחוב, מאבק על נפש ההמונים. איש אינו מיטיב לדעת זאת מאיתנו, הלוחמים מזה 15 שנים בגיורה חיונית של מאבק זה. בהיעדר מאבק המוני, אין כל ערך לפעולה בכנסת, וזו נידונה מראש להתנוונות ולחידולון.

נידמה כי מנהיגי מפ"ם — אותם אני מעריך אישית מעומק ליבי, בכנות גמורה — ישבו יותר מדי זמן בכנסת, ופחות מדי זמן בחוץ. מרוב ישיבה בבניין הירושלמי איבדו, לדעתי, את חושי-המידה. נידמה להם שחשוב מה אומר פלוני, חיכ ליבראלי-עצמאי, או אלמוני, חיכ המפד"ל. והם מתח-

יערי בפעולה: ההבדל בין קומנדו וצבא מסורבל

האם רק הממשלה? האם רק המושל הי-צבאי?

או שמא אשמים לא פחות בעלי הרצון-הטוב בציבור העיברי, שי-איכזבו את תקוות הערבים פעי-מים כה רבות, במשך תקופה כה ארוכה!?

ומה חלקה של מפ"ם באשמה זו?

***

אשר העליתי טענה זו באוזני אחד מראשי מפ"ם, הוא ענה לי בועם כן: "הרי זה סילוף גמור! אנחנו לחמנו בי-כנסת! לולא אנחנו, לא היתה קמה בכנסת החזית הרחבה לביטול המימשל!" זה נכון — וכאן גם קבור הכלב.

מפ"ם לחמה — בכנסת. מפ"ם לא לחמה — מחוץ לכנסת.

מפ"ם יושבת בכנסת מזה 17 שנה. כוחה לא עלה ולא ירד. היא החרגלה למצבה זה, ונחה לה כך. עד כי איבדה, במרוצת הי-שנים, את החוש לרחוב. **עד כי נידמה לה כי נאום בכני-סת אינו מכשיר למאבק, ולא קריי-אה למאבק — אלא תחליף לי-מאבק.** אך הרי מערכה מוצלחת בכנסת יכולה

בוודאי מוגזם.